

ΤΟ ΒΗΜΑ

Γραφεία
Εξέλιος Λέσχη
Θεσσαλονίκης
Βενιζέλου 20
Τηλέφ. 77-315

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
1961
Έτος Β' Αρ. φύλ.
16
Τιμή Δραχ. 1.50
Υπεύθ. Συντάκτης
Χαράλ. Λυσσαρίδης

ΤΗΣ ΕΥΕΞΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΥΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΩΝ ΚΟΜΗΝΩΝ

ΕΥΛΑΒΗ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

+ Θ. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ

Πεντακόσια έτη συμπληρώνονται από την κατάλυση της Ελληνικής Επικρατείας του Πόντου. Έπτά έτη μετά την άλωση της βασιλείας των πόλεων έπιπτε τον Αύγουστο του 1461 και η πρωτεύουσα των Κομηνηών

Έπιδ 257 έτη το κράτος της Τραπεζούντας αν και ηγωνίζετο συνεχώς έναντι των οσμανικών επιδρομών, κατορθώσε να εμφανίση ζηλευτήν πρόδοον, ολικήν ως κέντρον του διαμετακομιστικού εμπορίου μεταξύ Ανατολής και Δύσεως και πνευματικήν με την καλλιέργειαν των γραμμάτων και τεχνών. Ανέδειξε διασήμου πνευματικόν φουσιονομίαν και καλλιτέχνας που διεκόσμησαν την πρωτεύουσαν με ωραία μνημεία της Χριστιανικής Τέχνης. Δεν ήτο όμως δυνατήν να επιζήση η Ελληνική επικράτεια του Πόντου μετά την άλωση της Κωνσταντινέως.

Αλλά η μεγάλη συμφορά δεν έβασε την ύπνοσιν του Γένους. Και όπως εις την Κωνσταντινίαν ούτω και εις την Τραπεζούνα ο Έλληνας συνέχισε την ζωή του παρά τους άγριους διαγμούς του κατακτητού. Και όλίγον κατ' όλίγον με την άδάμαστον ζωικότητα του κατορθώσε να συνέλθη από τας αφαντάστους δοκιμασίας να ελπίσει παρουσία κατά τας τελευταίας δεκαετηρίδας καταπληκτικήν άνθησιν. Εις τας άρχαίας παραλιακάς πόλεις άνέζησε ο Έλληνας Φοίνιξ και εις τας κομποπόλεις και τα χωρία του εσωτερικού έπροβάλαν θαλασρά έθνη και έστιας. Οι Πόντιοι όπως και εις τα άλλα μέρη του ύποδοούλου Έλ-

ληνισμού, συνέχισαν την ζωήν και τας παραδόσεις των πατέρων των μέσα εις την προσφιλή γήν των, γεμάτην από μνημεία και κειμήλια 28 αίωνων. Είχαν στα χέρια των κατά το μεγαλύτερον μέρος τας επιστήμας, τας τέχνας και τας επιστήρας και συνέτηρον λαμπρά σχολεία και κοινωφελή ιδρύματα. Την παρουσίαν του βαρβάρου κατακτητού έδειχουν προσωρινήν και παρεϊσακτον

Το πραγματικόν πλήγμα από την κατάλυσην του Κράτους των Κομηνηών έδέχθησαν οι Πόντιοι, όταν εξεργισθήσαν προ 4) ετών από τας έστιας των πατέρων των, όπου έζησαν και ήμασαν επί τρείς σχεδόν χιλιετηρίδας.

Αλλά και πάλιν μέσα εις τους κόλπους της ελευθέρας Πατριδος το πνεύμα των Κομηνηών δεν εξέλιπε από την ψυχρήν των Διατηρείται άσειστός η προσήλωσις των εις τα πάτρια και σταθερά η πεποίθησις διά την αναγέννησιν του Έθνους. Με την 500ετηρίδα από την άλωσην της Αλεμολιχου γενετήρας των οι Πόντιοι σφίγγουν την καρδιά των και γραντάζουν την απόφασιν, να συμβάλουν παρά το πλευρόν των άλλων αδελφών των εις την πρόδοον της Πατριδος μας, και εις την προσπάθειαν να αναδειχθή ζηλευτή μέσα εις την εισηγήνη χορεία των Έθνων η μισρά εις έντασιν, αλλά μεγάλη εις παραδόσεις και Ισχυρά εις έθνη και οιογόνεσιν, η δοξασιμένη εις παρελθόν και θαλασρά εις έλπιδοφόρον μέλλον Ελληνική Πατριδα.

ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ ΦΩΣΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

"ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ," ΕΝΑ ΦΙΩΧΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ, ΜΙΑ ΚΟΛΟΣΣΙΑΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Πριν από 33 χρόνια στην Καλαμαριά, ελάχιστοι άνθρωποι, κυρίως Κωνσταντινουπολίτες, είχαν την αδειπεινή πρωτοβουλία να ιδρύσουν ένα Σωματείο, με την σκέψη να προσθήσουν την μορφωτική, μουσική και αθλητική κίνηση στον προσφυγικό συνοικισμό τους.

Ηδη όμως, στην Καλαμαριά έχουν επικρατήσει οι Πόντιοι πρόσφυγες και μόλις έχουν τακτοποιηθεί στις γειώσεις τους «παράγκες». Αρχίζουν άμεσα ένα σκληρό αγώνα για να δημιουργήσουν τις νέες τους έστιες, και μαζί, δελά στην αρχή, αλλά δπωσδήποτε με γρήγορο ρυθμό, δημιουργούν την κοινοτική και εκπαιδευτική ζωή της συνοικίας. Ο μεγάλος συγκριτικά άριθμός τους και η δύναμις της προσωμογής και άφομοίωσης, η άναμφισβήτητος ζωικότης και κοινοικότης των, μαζί με την άγριότητα της πρόδοον και την μάθησι, γρήγορα καθιστούν τους Πόντιους της Καλαμαριάς το κυρίαρχον στοιχείον του συνοικισμού. Η Καλαμαριά πολύ σύντομα έχει χρώμα απόλυτα ποντιακό. Η ζωή της κυριαρχείται από αυτούς και η εξέλιξις της, μορφωτική - εκπαιδευτική - αθλητική, συνυφασμένη με την δική τους βαμιά ζωή, προχωρεί όμως άλλ' όχι πολύ γρήγορα. Αίτια η προσφυγική φτώχεια και η έλλειψις κάθε άλλου ενδιαιφρόντος.

Ο μικρός ΑΠΟΛΛΩΝ, καλείται να συμπληρώση ένα τεραστίο κενό με την δραστηριότητά του, που δπωσδήποτε άδυναται να καλύψη, λόγω της άναιμικτης του συγκροτήσεως και της άνυπαρξιας αναλόγου σημαντικής ύλικής και ήθικης

ένισχύσεως. Παρ' όλα αυτά, άποτελεί το αξιόλογο κέντρον κάθε οργανωμένης προσπάθειας διά την εκπαιδευτική - μορφωτική - αθλητική ανέλιξι του τόπου. Η άγάπη των μελών του και η συμπαράστασις ολοκληρού της Καλαμαριάς, βοηθούν τον Απολλωνα να σταθή κάπως και να διεκδική μια μεγαλύτερη άναγνωρίσις. Παισιωμένος γερά με το άνεξάντλητο εις ζωικότητα και δυναμισμό έμψυχο υλικό, έχει πιά χαρακτηρισθή ως Ποντιακό Σωματείο. Είναι αλήθεια, ότι καιτοι παλαιότερα, το πρώτο διάστημα μετά την ίδρυσίν του, παρουσιάζει το μουσικό και μορφωτικό του τμήμα αξιόλογο δραστηριότητα, δυστυχώς, αντίθετος συνθήκαι και έλλειψις συστηματικής προσπάθειας και άρωγής συνετέλεσαν να εγκαταλειφθούν, κυριολεκτικά τα τμήματα αυτά, και να περιορισθή η δραστηριότης του Απολλωνος εις την ποδοσφαιρικήν του ομάδα. Άγώνες σκληροί για χρόνια πολλά από τα όλιγα και φτωχά του μέλη, κράτησαν και άνεβασαν τον Απολλωνα στην πρώτη κατηγορία των ποδοσφαιρικών ομάδων της πόλεως Θεσσαλονίκης.

Η μεταπολεμική πύξντον και συστηματική άπασχόλησις των νέων με τον αθλητισμό, εύρισκε τον Απολλωνα στην τελευταία προσπίσειά του να σταθή όριστικά στην πρώτη κατηγορία των ομάδων της Θεσσαλονίκης. Ηδη άρχισαν να γνρίζεται και να άναπατά, όχι μόνον από τους Καλαμαριώτες, αλλά από σημαντικά άριθμό Θεσσαλονικέων, κυρίως Ποντιών, και με την επιτηχή εμφάνισή του στους πρώτους άγώνες του πρωταθλήματος

«Ελλάδος, γίνεται η ομάδα του «άινατορού» (Ιστίου). Συγκινητική είναι η άγάπη και το ενδιαφέρον των Ποντιών προς αυτόν. Οπουδήποτε και είν μεταρή διά να άγωνιστή, άκούη και στο Ηράκλειο Κρήτης, θα εμφανισθή κάποιος Πόντιος διά να χαιρετίση τους αθλητάς του και να τους πη με συνκίνησι ότι είναι και αυτός σάν Πόντιος « πρώτα » Απολλωιστής.

Περυλαυρές νίκες του Απολλωνος εωρτάσθησαν με τον « κενετζέν » διά να τονισθή πύξ ενδιαφέρον η ποντιακή του « ύπικότητα ». Σήμερα πιά - και έχει τουτό καθολικά άναγνωρισθή - ο ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ άπο ελετή την ποντιακήν συμμετοχήν εις την ποδοσφαιρικήν ζωήν της Χώρας, φιλοδοξεί δε και σίγουρα θα το επιτύχη, να άποτελέση συντομώτατα ένα γερό άγωνιστή εις την δλη αθλητική ζωή, χάρις εις την εύψυχίαν, την σωματικήν ύγειαν και την ζωντανία των αθλητών του.

Ο Πόντιος « Απολλων » έδωσαν όρη κατεύθυνσι που εδωσαν εις το γενικό προγραμματισμό του τα τελευταία του Διοικητικά Συμβούλια, έπανωσ πιά να είναι άποκλειστικά ποδοσφαιρικό Σωματείο. Πλείστα τμήματα, τα όποια ύπηρσαν μέχρι πύξ όλίγον μόνον «καταστατικώς», ήδη άποτελούν ένεργά και άνεγνωρισμένα τμήματα των οικείων « Αθλητικών Όμοσπονδιών, και έχουν πλαισιωθή με εκπληκτικό άριθμό αθλητών από το ύγιές άποκλειστικά φτωχόριο της Καλαμαριάς, Καλαθοσφαιρα, Καλυμπητικό, Παισιαιτικό, Κλασικού αθλητισμού (Συνέχεια εις την όην σελίδα)

Συνήθως δεν είναι εύκολο να γράψη κανείς για τον πνευματικό άνθρωπο, που έζησε και έδρασε σ' αυτές τις δεκαετίες του παρόντος αιώνας, τις γεμάτες από γεγονότα συγκλονιστικά και κεραυνόβια, τα όποια μετέβαλαν την μορφή του κόσμου και εν ταυτώ εκλόγισαν ουθέμελα των Έλληνων και η έφραξαν την ιστορική πορεία του, η άπειλου να εκτρέψουν το ρούιν αυτής προς άλλας κατευθύνσεις. Προκειμένου όμως περί του Θεοφύλακτου το ζήτημα δεν προσκόπτε σε ιδιαίτερες δυσχερείες. Γιατί ο άειμνηστος άνηκε στην κατηγορία εκείνη των άθροτων, που έννοούν να βλέπουν την κάθε κατάσταση, με τα ίδια μάτια των, να την κρίνουν με την ίδια κρίση και άκούη, όταν λένε ένα « να » να είναι δικό τους, χωρίς να περιμένουν να βρουν τρίτομ τους κατανοήσι και έπιδόκησισια. Και ο ίδιος στά « Απομνημονεύματά του, που προσφάτως έέδωσε παρέχει άφθονα και έντόνος χροματισμένα τα στοιχεία, που συνθέτουν την εικόνα της πολυμηνής ζωής του και της πολυσχιδούς δράσεώς του και ως Ποντίου στην άλυτρωτη πατριδα του και ως Έλληνα γενικά στην ελευθέρα Ελλάδα. Ο τίτλος των « Ύρω στην Άσβεστη Φλόγα » δεν είναι τυχαίος.

Είπε κάποιος δικός μας σόφος: « Έχει σημασία το τι γινόμεσασ με και όχι και με κάποιος. Άλλα έχει καιρία σημασία κ' από πύξ ξεκινά με ». Και ο όιος του Θεοφύλακτου επαλήθευσε, το άπόφθεγμα. Στη χαράμη του αιώνας μας τον βλέπει κανείς να ξεκινά από το χωριό του, όπου ετελειώσε το Δημοτικό σχολείο και σε ηλικία 12-13 ετών φτάνει στην Τραπεζούνα, για να συνεχισή τα μαθήματα του μνησίου στο έσκουσμένο Φροντιστήριο. Πραγματιποίησε το όνειρο του σφοργικού και φιλοπόδοου πατέρα του, ζευγημένου στο Βατομύ. Νά θετή τον γιό του όχι μόνον άπόφοιο του Γυμνασίου, αλλά και έπιστήμονα με σπουδες στην Άθήνα και στο έξωτερικό και έγκαταστημένο στην κλεινή πρωτεύουσα των Κομηνηών, την Τραπεζούνα. Συγχρόνως όμως ικανοποίησε και την ιδική του, την άτομική, φιλοδοξία. Νά μην είναι βραδυπόρος στον δρόμο, που παλαιότερα εχάραξαν και έβάδισαν συγχωριανοί του. Οι « Γουλιενοί », ως Μητροπολίται, άρχικη τολυγοργία, και ζαμπάσπιδες, μουσικοδιδάσκαλοι, έμολγύπται, ίερεις - δδασκάλοι και όπό αλάμπρικαι και έμειγύλαν τον Έλληικό όνομα, άφησαν στο χωριό και στην έπαρχία των πλούσια άποθήματα Έλληνοχριστιανικής Πίστεις και Παραδόσεως. Έξ άλλου ενα καλοφραγμένο μνήμη με την επιτύμβια πλάκα του πίσω από μια έκκλησούλα του Μοναστηριού « Παναγίας Γουμμερά », που θρισκόταν γενοικά με το χωριό του, δείχνει τί δρόμο πρέπει να ακολουθήση. Άνήκε σε συγγενή του, Μητροπολίτη Χαλδεΐας και μνημόν στην Φιλκήν Έταιρεία. Του φαίνεται, σάν να άκούη μία φωνή εκ του τάφου, η όποια του έλεγε, ότι ο όρκος του Φιλικού έπεκτείνεται και στον Τόμο!

Μέσα σε τέτοιο έθνικό φυτώριο που λεγόταν Τσίτη της Άογυρουπόλεως, γεννήθηκε και γαλουχήθηκε και καλλιεργήθηκε ο Θεοφύλακτος, όταν κατέβηκε στην Τραπεζούνα, όπου

βρήκε και κλίμα κατάλληλο και έσφορος πρόσφορο για να οίξωση, να άναπτυχθή και να γίνη σάν « έδενδρον άγλαόκαρπον, έξ ου θα τρέφανται οι πίοτοι της Μεγάλης Ίδέας ».

Είχε πολύ δικαιο, ο άειμνηστος, όταν με κάποια ύπερηφάνεια έλεγε: Στην Κοινωνική Σχολή της Τραπεζούνας ύπηρέτησα και βαστάσα γερά τις παραδόσεις της Κυρίαρχου πνεύμα, που τις διείπε, ο αυτό έλεγχος, ο άλληλοσε βασμός και η άνοχη της κρίσεως, της σκέψης του καθενός. Χωρίς ύπερβολές, χωρίς κανένα δόλιον ύπολογισμόν... ».

Κατ' αυτόν τον τρόπον δημιουργήθηκε ο νεανικός ιδεαλισμός του, ο όποιος έκτισε ύπο την θαλαπική και το φώς της « Άσβεστης Φλόγας » κατεύθυνει την ψυχή και τις σκέψεις του πρώτα στον τομέα της πνευματικής άναγεννήσεως του έθνους και έπειτα, όταν προς στιγμήν ένομίσθη, ότι ήλθε το πλήρωμα του χρόνου για την άπολύτρωσι των καταδυναστευομένων, στο πεδίο του πολιτικού άγώνος για την άνεξαρτησία του Πόντου, της ένδοξης Αυτοκρατορίας των Μεγαλοκομηνηών.

Στο χωριό του προάει το δημοτικό σχολείο σε Σχολαρχείο, για την όμαλή λειτουργία του όποιου ίδρύει, ιδιαίτερο Ταμείο.

Και για Κεντρική Σχολή εκείνης της περιοχής του Μεσοχάλους (Τορούλ) έπαναφέρει στον παλιό της ρόλο, τον μορφωτικό, το Μοναστήρι της Παναγίας Γουμμερά διά της μετατροπής του σε Ίερα Κολή Λυκείο με κύριο σκοπό την κατάρτιση μορφωμένου Κλήρου και διδασκάλων του Γένους άξίων της έθνικής άποστολής των. Γιατί πιστεύει άπόλυτα, ότι η πνευματική αίγλη του χωριού του σ' αυτό το περίφημο « Κρυφό » Σχολείο όφείλεται και η ύλική Ισχύς του προϊόν της πνευματικής αίγλης είναι. Και στην Τραπεζούνα παράλληλα σημειώνει, αξιόλογο δράσις ως πρόεδρος του Φιλκαπειδικού και Μορφωτικού Συλλόγου « ΕΝΟΦΩΝ » και ως Γ. Γραμματέυς της Φιλοπόδοου « Αδελφότητος ». Και όλα αυτά και πολλά άλλα σε ηλικία των 25-30 ετών, σημειώτεον.

Με την κήρυξι του Α΄ Παγκόσμου πολέμου άναγκαστικά έκπατριζείται. Φεύγει στην Ρωσία και κατασάσσεται στις τάξεις του Ρωσικού στρατού επί κεφαλής κινητού στρατιών, που νοσοκομείο και κατόπιν, με την κατάληψη της Τραπεζούνας, διορίζεται διευθυντής του πολιτικού νοσοκομείου αυτής προσφέροντας άνεκτίμητες ύπηρεσις σε όλο τον κόσμο άνεξαρτήτως φυλής και θρησκείας.

Το γεγονός της καταλήψεως της προσφιλους του Τραπεζούνας από τον Ρωσικό στρατό εν συναρτήσε με τας πομπώδεις έπαγγελίας των Ίσχυρών περί άπολυτρώσεως των καταδυναστευομένων λαών, τον βαυκαλίζει με το γλυκό όνειρο της άνεξαρτησίας του Πόντου. Και στο τέλος του πολέμου άποδύεται στον Ιερών άγώνα με άλλους φλογερούς σάν κι αυτόν πατριώτες, τους άειμνηστούς Β. Ίωαννίδη, Ν. Λεοντίδη, Α. Ίωαννίδη. Και με άρχηγόν τον άοιδιμον Χρυσάνθον. Είναι ο άντιπρόεδρος του Έθνικού Συμβουλίου του Πόντου με έδρα το Βατομύ. Έξα-

σφαλίζει για τις άνάγκες του το « Έθνικό Ύπογραφείο » και έκδίδει ως όργανο του την έφημερίδα « ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΠΟΝΤΟΣ », την όποιαν και διεύθυνει, ως ύπεύθυνος συντάκτης. Και στις άρχές του 1920 έρχεται στην Άθήνα, ως έπίσημος άποστολμένος του Συμβουλίου, για να πληροφορηθή εκ σίματα τον άειμνηστον Βενιζέλου, ότι δυστυχώς το όνειρον των Ποντιών θα παραμείνη όνειρον! Δεν πρόκειται, να πραγματοποιηθή ο πόθος των!

Φαντάζεται κανείς εύκόλως την ψυχικήν συντηρήσει του Θεοφύλακτου, όταν διεπίστωσε την τραγικήν αλήθεια, ότι οι έμειγύλοι έμποροι των ένέθνων « έθνη » της ύπαιθρου των δεν έδίστασαν να παραδούν τόσον άσυστόλας πάντα νόμον ανθρώπινον και θεϊον, γραπτόν και άγραφον, χάριν των άνίερων σκοπών και των οικονομικών των συμφερόντων. Σε λίγο η γλυκεία αύρα, που ώς τότε εχάιδεσε τις έλίπιδες των Ποντιών μετατρέπεται σε σίφουνα, που εσάρωσε το πόν. Η « ΑΡΓΩ » έπειτα από τριών χιλιάδων ετών έκπολιτιστικήν καταδυναστευομένην, στο πεδίο του πολιτικού άγώνος για την άνεξαρτησία του Πόντου, της ένδοξης Αυτοκρατορίας των Μεγαλοκομηνηών.

Πάθη ανθρώπινα δεν έλείπον και τότε, αλλά έπνίγοντο αυτά άπό την σφριγώσαν ήθλικήν της έποχής... ».

Υπ' αυτό το πρώτο βλέπει ως κύριον και πρώτιστο μέλημα του την σύνδεσι του παρόντου με έδρα το Βατομύ. Έξα-

ΤΟ «ΒΗΜΑ» ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΞΧΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

- 1) Έσωτερικού Έτησις 30 δρχ. 15 δρχ. 100 δρχ. 50 δολ. 2) Έξωτερικού Έτησις 2 δολ. 1 δολ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΛΑΪΚΗ ΜΟΥΣΑ ΚΑΛΩΤΕ ΑΤΟΝ Π' ΕΓΕΡΑΣΕΝ

Τοῦ κ. Ἀναστ. Ἀναστασιάδου Τρεῖς νομάς φίλ' καὶ κλαυτάρ', σὴν μεῖζαν ἐξέβαν, κί ἔγκαν ρακίν κί ἔγκαν ποτῆν, κάθουντιαν τζῶν κί πίν'νε...

Σημειώσεις : Στὸ τεῦχος τοῦ Αὐγούστου τοῦ «Βήματος» εἶδα μίαν ἄλλην παραλλαγήν τοῦ λαϊκοῦ τραγουδιοῦ «Ἐτερον κί Ἄλυγη» τοῦ φίλου καὶ συμπατριώτου κ. Ἀθ. Ἀσιατιῆ...

ΜΙΑ ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ο ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ ΑΠΕΘΑΝΕ

Ὁ ἀντίπαλος τῶν πενήμιον καθωνοκροισιῶν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἀκούσθηκε καὶ στὴν Ἀθήνα : Ὁ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ ἀπέθανε : Ὄταν ἡ καρδιὰ γεμίσει συγκίνηση καὶ τὰ μάτια δάκρυα, τὰ χεῖλη λίγες λέξεις μπορούν νὰ ψυχοθύσσουν : Ὁ Θεοφύλακτος κί ἄν λέβανεν ζῆ καὶ θά ζῆση σὲς καρδιὲς ἐκείνων ποὺ τὸν γνώρισαν :

ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ

Παρακαλοῦμεν θερμῶς τοὺς ἀγαπητοὺς συνδρομητὰς μας διὰ τοὺς ἀποστελλομένον τὴν καθυσταθερομένην συνδρομῆν των (ἐπὶ ὄνοματι Χαράλαμπος Λυσαρῖδου, Εὐξείνου Δέσχη, Θεογίνης) διὰ νὰ ἀνταποκριθῶμεν ἐν μέρει εἰς τὰς μεγάλους δαπάνης τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐφημερίδος

Ἡ ἐκτύπωσις ἐγένετο εἰς τὰ καλλιτεχνικὰ τυπογραφεῖα Φρ. Ρούσβελτ 48 «ΤΕΧΝΗ»

ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΡΩΪΚΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΣΑΝΤΑΣ ΚΑΙ Η ΕΞΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ

Τοῦ κ. ΣΤΑΘΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ (Καστανιά—Βεροία)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου) Νύχτα ἐφθάσαν στὴν Κρωμόνα : Οἱ προσετώτες τοὺς ἔδωσαν κερὰ ἀντὶς λάμπες καὶ πολλοὶ κοιμήθησαν νησιτικοί, γιατί τελεῖωσαν οἱ πατάτες ποὺ εἶχαν. Τὴν ἄλλη μέρα ξεκίνησαν γιὰ τὴν Ἱμερα, ὅπου θὰ ἔμεναν τουλάχιστον ὡς δέκα πειρασὴ ἢ δυνατὴ βροχὴ. Ἀλλὰ ἐπειδὴ πῆραν καρπὺς ἀπὸ τὰ δένδρα τοὺς, διότι ἦσαν πεινασμένοι, οἱ πρόκριτοι φιλοδώρησαν τὸν ἀξιωματικὸν ποὺ διέταξε νὰ ξεκινήσουν οἱ ἐκποτισμένοι, μολοντὶ ἔβροχε δυνατά. Νὰ τὸ πιστέψῃ κανεὶς ; νὰ μὴν τὸ πιστέψῃ ; Δυστυχῶς αὐτὴ εἶνε ἡ γωμῆ τῶν ἐκποτισμένων. Αὐτὸ δὲν βιώνει βέβαια τὸ λαὸν, ἀλλὰ τοὺς προκρίτους.

Φαίνεται ὅτι ὡς τόπος ἐξορίας τοὺς εἶχεν ὀρισθῆ ἡ περὶ φρέγια Ἄργυροπούλεως. Ἀλλὰ νέο ἀιματηρὸν γεγονός ἀνάγκασε τὸ κράτος νὰ πᾶρῃ σκληρότερα μέτρα. Ὅπως ἔχομε δὴ στὰ προηγουμένα, οἱ ἀντίρτες σκότωσαν μὲν μέρα 32 Τοῦρκους ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔρχονταν γιὰ λεηλασία. Μόλις λοιπὸν ἔγινε γνωστὴ ἡ πρᾶξις τοὺς αὐτῆς ἀμέσως μετῴρισαν βροχίαν στὰ κοντινὰ χωριά καὶ τοὺς ἔστειλαν στὸ Χουνούζ καὶ ἀκόμην μαζῆσαν καὶ τοὺς ἄλλους ποὺ ἦσαν σὲ μακρινὰ χωριά καὶ τοὺς ἔστειλαν στὸ Ἐρζερούμ. Ὅσοι εἶχαν ἀγαλλία τὰ ποίησαν στὴν Ἄργυροπούλη.

Μικροὺς πολλοὺς μικροὺς, μόλις γύρισαν στὴ λατινεῖαν σου Τραπεζοῦντα γινόμενος τὴν ἐπιστημονικὴ σου τῆδεσσα, δὲν ἀφοσιώθηκες μονάχα στὴν ἐπαγγελματικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ σου ἀποστολῆ. Ἡ ἐξυπνήρητι σου τῶν κοινῶν, καὶ ἡ διακονία τῶν περὶ ἀνάθεμα καὶ ἐγγενῶν στεφαν ἰδανικῶν στάσεων τὸ βίωμά σου. Στὴν πυραμίδα τῶν προηγουμένων καὶ ἂν κοινοταρχῶν ἐξέχουσα κατεκτημένες πολλοὺ σύντομα θεά. Ἄγνος, τίμιος καὶ παραδοσιακός, ἐγίνεσαι μετὰ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου τῶν ἀρχόντων ὁ ἀρχόντος, τῶν προσετῶν ὁ προσετῶς, καὶ ἔτσι οἱ μεζοτερῶν ὁ μεζοτερῶν. Οἱ πρώτοι νεανικοὶ σου ἐνθουσιασμοὶ ἐκάλυψαν τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ χωριοῦ σου, τοῦ χωριοῦ ποὺ γινόμενος κί ἐμαθητεύεις μικρός, τῆς πεντάμορφης Γαίτης. Ἔργα κοινωνικῆς προνοίας, ἔργα παιδείας καὶ πολιτισμοῦ, ἔργα ἀντίρτης καὶ ἀσυγκρίτης πνοῆς, ξεπήδησαν ἀπὸ τὸν πλοῦστον σου σθηματικὸν σου κόσμον. Ὄταν στὰ 1918, συνεπαρμένος ὁ ὑπόδουλος Ἑλληνοσμός ἀπὸ τὰ ἀπαίτηλά κηρύχθησαν τῶν Μεγάλων τῆς Γῆς, ἀραματισθῆκε τὸ τέλος τῶν δεινῶν, καὶ τὴν σύντομη ἐθνικὴ σου ἀποκατάστασι, ἐσὺ καὶ πάλι, μαζῆσαι μερικὸς ἀκόμην ἀξίους συνεργάτης σου, χρησιμοποιοῦηκες γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς μεγάλης καὶ ἱστορικῆς αὐτῆς ἐθνικῆς ἀποστολῆς.

Τραπεζοῦντα, Βαποῦμ, Πόλη, Ἄθῆνα. Μία φαινετὴ διαδρομὴ σου ἀνῆλθεν στυχοὺς ἱστορικοῦς αὐτὸς σταθμοὺς ἐσημεῖαν τὸν δύσκολον, τὸν υπεράνθρωπον ἀγῶνα σου γιὰ τὴν ἐκπλήρωσι τῶν προαιωνίων πόθων τοῦ σκλαβωμένου Γένους μας, γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς Ἄνεξαρησίας καὶ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Πόντου. Τὸ ὄνομά σου ἔχει γεμίσει τὶς σελίδες τῆς ἱστορίας τῶν μεγάλων ἐκείνων στιγμῶν, καὶ ἡ γλυκερὰ ἢ βέλκη μορφή σου ἐσελπίσθηκε στὸ Ποντικὸν στερέωμα, ἀνάμεσα σὲς φωτεινὰς φυσιογνωμίας τῶν ἄλλων ἡγετῶν, τοῦ Ἰωαννῖδη, τοῦ Ἴωνσονῖδη, τοῦ Λεωντῖδη καὶ τῶν λοιπῶν ἀξίων συνεργῶν σου,

καὶ οἱ Κρημὲν σασιῶν. Θέ μ' ἐοὺ ἀδᾶ πρόφρασον, νὸ [ἐπίτοια ψαλαροῦν. Ἡ Σαντάρα παλιῆκαρος καὶ κορίτσι κ' ἐδέκεν, ἀπὰν σὴν πόρταν ἐστειλε, μετὰ τὸν Τοῦρκον ἐντόικεν. Ἀπὸ μακρὰ ἐτέβανε τὸ σείρι [οὶ Κρημὲν, νεὸ τρανὸν κανὸν ἐπαθᾶν ἀβροῦ, τῶν οἱ Σαντέε.] Ἐτσι σὲ 13 μέρες ἐφθάσαν στὸ Ἐρζερούμ, κί ἀφοῦ ξεκουρασθῆκαν ἐκεῖ 3 μέρες, κίνησαν γιὰ τὸ Χουνούζ. Ἐρτὰ μέρες μετὰ τὸ ἴδιον βάσανο βαδίζοντας πηλίσαναν στὸ Χουνούζ. Στὸν τελευταῖο σταθμὸν στὸ κομόδιο ἐκοίτων χωρὶ γινόνταν γάμος. Ὁ ἀξιωματικὸς τοὺς ἔκλεισε σ' ἓνα χάνι, κλειδῶσε τὴν πόρτα καὶ ἔδωσε τὸν κλειδὸν σ' ἓνα χωροφύλακα. Οἱ ἄλλοι χωροφύλακες πῆγαν στὸ γάμο μέθυσαν, γύρισαν, ἄνοιξαν τὴν πόρτα τοῦ χανιοῦ καὶ ζήτησαν κορίτσια. Ἐνῶ ἡ Σαντάρ καὶ ἄλλες ἀνδρογυναικῆς ἔπασσαν τὴν πόρτα μετὰ τὰ χεῖρα ἐμτοδίζοντας τὴν εἰσοδόν, τὰ γυναικόπαιδα ἔβγαλαν ἀγριεσ φωνῆς ποὺ ζύνησαν τὸν ἀξιωματικόν. Ἐτρέξτε, εἶπατε εἰ ἐπὶνε ἐξέλισε τὸ χωροφύλακα, κατησύχασε τὰ γυναικόπαιδα, ἔκλεισε τὴν πόρτα, ὤριε ἀλλοφύλακα καὶ ἔφυγε. Τὴν ἄλλη μέρα ἐφθάσαν στὸ Χουνούζ 360 περίπου γυναικόπαιδα. (Ἀκολουθεῖ)

ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΠΟΝΤΙΑΚΟ ΠΕΝΘΟΣ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΟΡΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΝΗΣΤΟΥ ΘΕΟΦ. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ

Υπό τοῦ κ. ΜΙΧ. ΜΕΤΑΛΛΕΙΔΗ

Ἡ καρδιὰ μ' ἐγέμενε καὶ θλίψασαι καὶ βαρναναστεῖσαι... Βάστα καρδιὰ μ' ἡν καμμοῖν καὶ ἡν ἀγοθῆμιαν...

Πόντου. Κι' ἀποφιλῶνται κί ἀποθεῶνται ὁ Ποντικὸς ἀνδοκῆπος ἀπὸ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκείνους δάσκαλους, ποὺ στὰ πρῶτα πενήνταχρονα τοῦ 20οῦ αἰῶνα σκορποῦσαν διόστει τὰ μύρα τοῦ ψυχικοῦ καὶ πνευματικοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Μικροὺς πολλοὺς μικροὺς, μόλις γύρισαν στὴ λατινεῖαν σου Τραπεζοῦντα γινόμενος τὴν ἐπιστημονικὴ σου τῆδεσσα, δὲν ἀφοσιώθηκες μονάχα στὴν ἐπαγγελματικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ σου ἀποστολῆ. Ἡ ἐξυπνήρητι σου τῶν κοινῶν, καὶ ἡ διακονία τῶν περὶ ἀνάθεμα καὶ ἐγγενῶν στεφαν ἰδανικῶν στάσεων τὸ βίωμά σου. Στὴν πυραμίδα τῶν προηγουμένων καὶ ἂν κοινοταρχῶν ἐξέχουσα κατεκτημένες πολλοὺ σύντομα θεά. Ἄγνος, τίμιος καὶ παραδοσιακός, ἐγίνεσαι μετὰ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου τῶν ἀρχόντων ὁ ἀρχόντος, τῶν προσετῶν ὁ προσετῶς, καὶ ἔτσι οἱ μεζοτερῶν ὁ μεζοτερῶν. Οἱ πρώτοι νεανικοὶ σου ἐνθουσιασμοὶ ἐκάλυψαν τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ χωριοῦ σου, τοῦ χωριοῦ ποὺ γινόμενος κί ἐμαθητεύεις μικρός, τῆς πεντάμορφης Γαίτης. Ἔργα κοινωνικῆς προνοίας, ἔργα παιδείας καὶ πολιτισμοῦ, ἔργα ἀντίρτης καὶ ἀσυγκρίτης πνοῆς, ξεπήδησαν ἀπὸ τὸν πλοῦστον σου σθηματικὸν σου κόσμον. Ὄταν στὰ 1918, συνεπαρμένος ὁ ὑπόδουλος Ἑλληνοσμός ἀπὸ τὰ ἀπαίτηλά κηρύχθησαν τῶν Μεγάλων τῆς Γῆς, ἀραματισθῆκε τὸ τέλος τῶν δεινῶν, καὶ τὴν σύντομη ἐθνικὴ σου ἀποκατάστασι, ἐσὺ καὶ πάλι, μαζῆσαι μερικὸς ἀκόμην ἀξίους συνεργάτης σου, χρησιμοποιοῦηκες γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς μεγάλης καὶ ἱστορικῆς αὐτῆς ἐθνικῆς ἀποστολῆς.

Τραπεζοῦντα, Βαποῦμ, Πόλη, Ἄθῆνα. Μία φαινετὴ διαδρομὴ σου ἀνῆλθεν στυχοὺς ἱστορικοῦς αὐτὸς σταθμοὺς ἐσημεῖαν τὸν δύσκολον, τὸν υπεράνθρωπον ἀγῶνα σου γιὰ τὴν ἐκπλήρωσι τῶν προαιωνίων πόθων τοῦ σκλαβωμένου Γένους μας, γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς Ἄνεξαρησίας καὶ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Πόντου. Τὸ ὄνομά σου ἔχει γεμίσει τὶς σελίδες τῆς ἱστορίας τῶν μεγάλων ἐκείνων στιγμῶν, καὶ ἡ γλυκερὰ ἢ βέλκη μορφή σου ἐσελπίσθηκε στὸ Ποντικὸν στερέωμα, ἀνάμεσα σὲς φωτεινὰς φυσιογνωμίας τῶν ἄλλων ἡγετῶν, τοῦ Ἰωαννῖδη, τοῦ Ἴωνσονῖδη, τοῦ Λεωντῖδη καὶ τῶν λοιπῶν ἀξίων συνεργῶν σου,

Μὰ πᾶσαν πάλι χρόνια δύσκολα, χρόνια φουρτουνασμένια. Τὰ δεινὰ καὶ οἱ ἐλπίδες τῶν λαῶν σβύσανε, καὶ ὁ δούσυχος Ποντικὸς ἐλληνοσμός μετὰ μὲ οὖλους τοὺς ἄλλους ὑπόδοκους ἀδελφοὺς τοῦ ἀπόδοκῆσε τὰ περὶ φρικτὰ μαρτύρια τῶν διωγμῶν, τῆς δίαις, τῆς σφαγῆς, καὶ τοῦ ἀποδεκατισμοῦ, πῆρε τελικά τὸν δρόμὸν μᾶς ἀκούσιας καταστροφικῆς μειωκεσίας, γιὰ νὰ θρεθῆ κάποιον μέρα, κάποιον ὥρα, τασιωμένους, πληγωμένους κί ἀνεματῆστος, στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ἱστορίας τῆς Ἄνεξαρησίας, στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάννας τοῦ Ἑλλάδος. Κί ἀρχισε ἀπὸ τότε γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἑλληνοσμός μὲ νὰ μὴν πρωτοφανῆτη κοσμογονία. Πᾶσα στὸν αἰχμηρὸν δρόμον τῆς ἐλευθερίας Ἑλληνικῆς Γῆς, ἤθαμε ἀποδιωγμένους τῆν ἕρημο, νὰ στήσωμε τῆς νέες μας φωνῆς καὶ νὰ περιστάσωμε διὰ ἀπομεινε ἀπὸ τὴν μεγαλειώδη ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Αὐτοκρατορῶν τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ Πόντου. Στὸ μεταίχμιον ἐνὸς κόσμου ποὺ ἔσθησε καὶ ἐνὸς ἄλλου ποὺ γεννῶταν βρέθηκες πάλι στὴν ἡγεσία τῆν Ποντικῆς, ἔνας ἀπὸ τοὺς περὶ σου τετούς, τοὺς περὶ δύναμκου καὶ τοὺς περὶ ἐμπνευσμένους ἡγέτας : Τὰ πρῶτα χρόνια τῆς προσφυγίας, σ' ἐσένας καὶ πάλι σφράφηκαν τὰ δλέμματα τῶν συμπατριωτῶν σου, καὶ σ' ἀ τιμημένα χεῖρα σου παράδωκαν τῶν Ἁγία Κιβωτῶν τῶν Ἑλληνοχριστιανικῶν μας παραδόσεων...

Μὰ τώρα σβύσανε δὲ αὐτὰ κί ἓνα κορμάκι ἀμυχο νεκρὸ, φτωχὸ ἀπομεινάρη τῆς ζωτικῆς καὶ τοῦ σφρίγγους, συμπατριωτῆς, φίλου καὶ γυναικὸς σὲς παροστεῖομε. Κοιμήσου Θεοφύλακτε τὸν αἰώνιον ὕπνον σου εὐτυχισμένους κί ἡρεμοὺς, μετὰ τὴν συνεισθησὴν δι' ἐκανες σὰν ἄνθρωπος, σὰν ἐπιστήμιον καὶ σὰν πατριῶτη τὸ καθῆκον σου... Κοιμήσου... Ὁ σταυρωτῆς τοῦ Πόντου ὁ Μονοκέφαλος θάρρη γιὰ νὰ σοὺ φέρῃ τὸν τελευταῖο ἄσπιμα... τῆς μακρινῆς πατρίδος μας, καὶ θὰ γύρη νὰ ἔσπιστά σῃ πᾶσα στὴ γῆ ποὺ θὰ σὲ καλύψῃ σὲ λίγο, σὰν ἀκοίμητος σου φύλακας στὴ ζωὴ καὶ σὲ θάνατον... Κοιμήσου... Τὸ δάκρυ μας ποὺ σταλαξίζει τὴν ὄρα τοῦτῃ δίπλα σου δὲν γύνεται μονάχα γιὰ τὸν δικόν σου θάνατον. Χύνεται καὶ γιὰ τὰ εἰρηπία καὶ τὰ χαλάρωματα τῶν ἐσπῶν καὶ τῶν βιωμῶν μας, καὶ γιὰ τὰ νεκρωμένα δεινὰ τῆς πολυδαπανησμένης μας φύς Συνέχεια εἰς τὴν 5ην Σελίδα

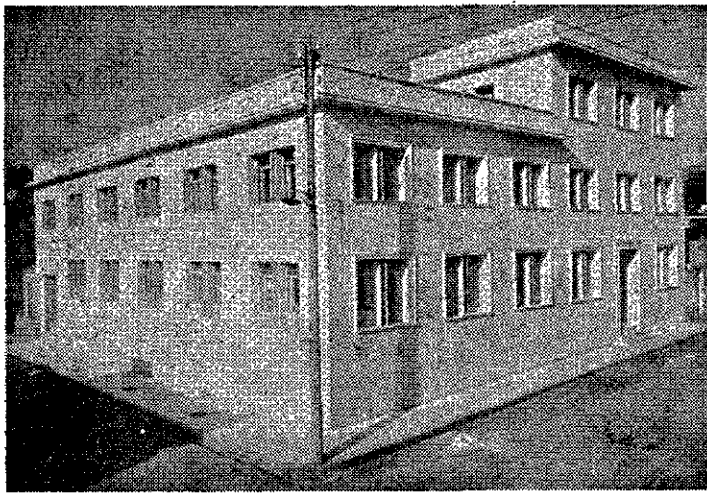
ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΩΜΕ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΙΔΕΑΣ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΠΑΛΑΙΩΝ

Υπό του κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΑΚΚΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ Π. ΜΕΛΑΝΟΦΡΥΔΟΥ ΠΡΟΣ Γ. ΚΑΝΔΥΛΑΠΤΗΝ

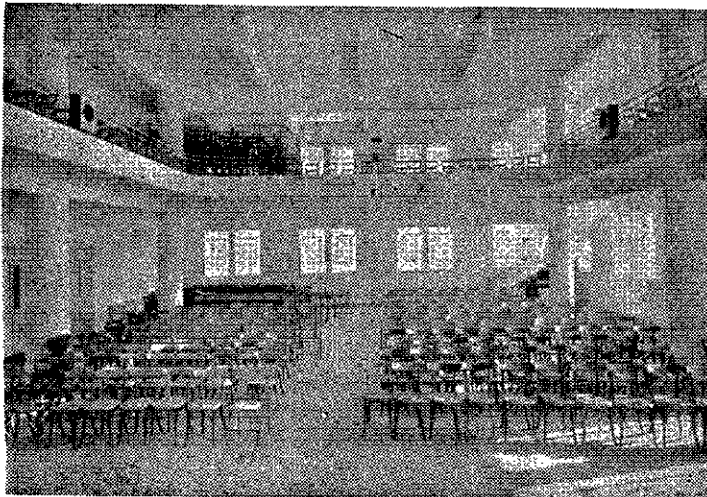
Αί τόσον φιλοφρόνης διατεθείσαι φιλόξενοι στήλαι του άγαπητού ΒΗΜΑΤΟΣ της Ε. Λ., μου δίδουν την δυνατότητα να παρουσιάσω στον κόσμο των άνα την Ελλάδα Ποντίων, τους άφανεις πρωτεργάτας και ζηλωτάς μιας ύπερόχου προσπιθείας, έπιστάγασμα της οποίας και ήτο, ή δια τόσον κόπων, μόχθων και θυσιών άνεγερθείσα «Ποντιακή Στέγη Νικαίας».

Η Ποντιακή Στέγη Νικαίας

Αυτό το κατά κοινήν όμολογίαν έξοχον έτίτευμα, το όποιον εύλόγως και κατέστη το καμάρι και το σέμνωμα των Ποντίων, από τριετίας ήδη όρθώνεται έπιβλητικώς μέσα στην πολυκατοική έγκατατοική της Νικαίας, σαν ένα νεώτερο Σύμβολο της πίστωσης και της άξιωσύνης, αλλά και σαν ένα άπτόν και άδιάφυστον τεκμήριον της προοδευτικότητας και των δημοκρατικών δυνατοτήτων ενός κόσμου, ό όποιος έμπνεόμενος και πιστός άκολουθών την ίεράν πάτριον παράδοσιν, στέκει πάντα άτοφασιστικός πρωτοπόρος, σε έπικοδομητικά Έθνικοκοινωνικά έκδηλώσεις και έργα, άποστολή των όποιων και είναι ή κατά τό δυνατόν διαφύλαξις του πνεύματος των ήθικων έκεινων άρχών, αϊ όποιοι και άποτελούν για μας την πολιτισμοτέρα του παρελθόντος κληρονομία, ενώ παραλλήλως έχει ως κυρία έπίσης έπίδωσιν την έξυπνότητα, σιμ όμόν του έξ ήμων προερχόμενου κόσμου, αλλά και της λοιπής κοινωτίας.

Αληθώς αισθάνομαι βαθείαν ίκανοποίησιν και χαράν, διότι ή περί Ποντιακής Στέγης πραγματεία του σεβαστού κ. Ιωάννου Άβραμάντη μου δίδει την άφορήν, άναδιψών έν συντομία τās πτυχάς του όλου θέματος, να προσθέσω έν σειρά τās άπαραίτητα διατήρια συμπλήρωσιν του στοιχείου, πού άπορροϋν αυτοίς τούτους πλέον τούς έργατας και δημιουργούς αυτού τού άξιολόγου έργου. Φρονώ ότι είναι κάτι παραπάνω και άτό καθήκον, το να μνημονεύσω—αυτό άλλωστε είναι ή κύρια πρόθεσις μου έν προκειμένω—όλους τούς κατά ένα οίονδηότε τρόπον ένωσαντασ τούς έργων της Σ.Π.Ν.Κ., αλλά πρό παντός να έξάρω την δρασιν έκεινων πού άποφασιστικόν ρόλον διεδραμάτισαν στην σκληράν και μακροχρόνιον προσπάθειαν της άποκτήσεως Στέγης.

Τό έσωτερικόν της αίθουσής της Π. Σ. Ν.

Η άναγνώρισις αυτής της πραγματικώς ύπερόχου συμβολής των άνιδιοτελών και άγνων αϊτών άγωνιστών, ή δρασιν και ή έν γενεί πολιτεία των όποιων, πρόσπει άναμνησική τήτως τιμήν, στον κόσμο στον όποιον άνήκουν, είναι μια πολύ μικρά, μία έλαχίστη ένδει-

Τουμανίδην και τον άείμνηστον Σταύρον Καραβασιλειάδη. Οί τρεις πρώτοι των άνωτέρω με τούς Γεώργιον Σαλαλήδη, Χαράλαμπον Χρηματόπουλον και έμέ, καθήρισαν υπό την προεδρείαν του έκλεκτου και μεγάλου συμπατριώτου, του άρχιτέκτονος Ηλία Σπανάκη το πρώτον Δ. Συμβούλιον.

Τέσσαρες μήνες βραδύτερον, ήτοι τον Οκτώβριον του ίδιου έτους, με μίαν διαφωτιστικήν έμπεριστατωμένην έκθεσιν μου, εισηγούμην εις τό Συμβούλιον υπό την ιδιότητά μου του Γεν. Γραμματέως, την περί άποκτήσεως Στέγης, διατυπώθεισαν εις έμέ προσωπικώς, σκέψιν του Χρ. Θεοδοσίου.

Τό Συμβούλιον άναγνώρισαν τό βρασιμονιών έν τή έκθεσιν μου διαλαβανομένην έπιχειρημάτων και έξ αυτών διαμορφώσαν την γνώμην διι πρό άψης άλλης ενεργείας, προβάλλειπρωταρχική ή άνάγκη, τού να άποκτήσωμε με κάθε θυσίαν, τό μέσον έκείνον με τό όποιον και μόνον θα ήτο κατορθωτόν να πραγματοποιηθούν οι καταστατικώς διακηρυσσόμενοι σκοποι και έπίδιώξεις της Ένωσεως, όμοφώνως έγκρίναν, άπεδέχθη την περί ίδρύσεως Στέγης εισηγήσιν μου. Ούτω μεταξύ των άρχικών έπίδιώξεων της Ένωσεως, τό πρόβλημα της άποκτήσεως Ιδιοκτητίου Στέγης έλάμβανεν θέσιν κυρίαν και πρωταρχικήν. Ένώπιόν μας ίστατο πλέον ένας άγών δι' ένα μεγάλο σκοπόν.

Μετά από έξι ήμέρας συνεκαλέσαμεν ευρείαν σύσκεψιν εις την όποιαν και παρήστησαν 40 περίπου άπό τούς Ποντίους προκρίτους της πόλεως μας, εις τούς όποιους άποϋ άνεγνώσθη ή σχετική εισηγήσις, άνεκονούτο έπισήμως πλέον ή περί άποκτήσεως Στέγης άπόφασις του Διοικ. Συμβουλίου. Μετά τών άγιασμών ό όποιος έπικολούθησεν, έδημιουργήθη άτμόσφαιρα έξάρσεως και άπεριγράπτου ένθουςιασμού, οι δε παριστάμενοι με συγκινητικές Συνέχεια εις την 4ην σελίδα

ΛΙΓΑ ΔΑΚΡΥΑ ΣΤΟΝ ΑΞΕΧΑΣΤΟ Θ. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟ

Η Κόκκινα βίβλος, το Κορνέν έξιονίε, και το Φυλέε, το Ήρμον, Φολόν και ματωμένον, Η Τσίτες κλάεισιν τον άρχοντα, ραχσιδισβανμένον, το κυπαρισσότο εροφέν, το κόστρον τ' έχάλειν, τον έμπρολιότεν Πόντιον και άροθυμαγμένον...

Η Τσίτες ή χιλιμορφος και παντολαλέμντσα, σε χρυσά κι' άλουέτα και σε μαργαριτάκια, άρχοντιαν και μάλακον κι' ούλον περιφρασαν, τοί σταπάσθων ή ασλία, μάνα τοί Δεσποτάδων.

Εκει γεννήθεν ό Κατζής, σήν Τσίτες ένεπλάσταν, κι' ή μάνα τ' παραστέκει άτόν και ή καλέσσα μάνα. Σε μάμαρα έκάθισαν, σε βάρια και σε κλάδια, μή τ' άθθια γουνοχαζάν και με τ' άθθια, σόν μούσκον άτόν έλουσαν, μούσκον και μωροδιάν. Ολημέρης τατάνιζαν, κι' δλονυχτής τραγούδων: -Υίε μ' άν ής και γίνεσαι, σόν Άεν -Κή' καν έβγα... Σήν Ρομανίαν πέρασαν και σήν Άε Σοφίαν. Εσέναν πρέε νε τ' ψηλά, πρέε νε τ' ψηλασέας, άρχοντας κι' άρχονόπουλον, άητός καμρωμένος Πάντα καλός κι' έξίκαλος και πάντα χαρμενός.

Τα χρόνια τα άπέρογια άγλήγορα διαβαίν' νε... Κι' έτάνυνεν κι' έκάλλινεν ό μικρόν ό Κατζίκας, κι' έγένον τρανός άρχοντας, τρανός και παινεμένος. Δέντρον ψηλόν πολύφυλλον, ίουιάς κι' άπονεγκάζει άθεν φωλιάς νε τ' πουλιά και τ' ώρια χελιδόνια. Τοί παινεσμέ' έτον τραπέζ', πεγάδ' σόν διψασμένον. Το τάξιμον γιό έκαζαν - πλέον και περιτέλον 'πολέμεσεν κι' έποίησεν ά, έξέβεν σόν Άεν Κή' καν...

Κλαίει άτόν και φτουλιεται ή μαυροπόρα Τσίτες. Κλαίει άτόν και ή Γουμερά, το μέγαν μαρυστήρι. Κλαίει άτονε και το Τορούλ κι' ούλον ή Τραπεζούντα, μαυροφορεί και φλίνεται, μυρολογά ό Πόντος.

Σε μνήμαν άε' Τσίτες σταυρόν, Ποντιακόν καντήλαν, θυμίαμαν τή Γουμερά, τ' Άεν Παυλί' άεραν, λαμπάδαν άση Σουκελάν και σέφανον τή Πόντον, και μάραντα τή Παρχαρί, κι' άθθια και μαυνοσάκκια, κι' είνας άητός χρυσόφτερος μαργαροστολισμένος, και άσά φιλοκάρδια μουν δάκρια μαργαριτάρια.

ΠΑΝ. ΜΕΛΑΝΟΦΡΥΔΗΣ

Γιόργου μου. Η νοσταλγία είναι το κυριώτερον χαρακτηριστικόν της ηλικίας μας και ως είναι φυσικόν μας διακατέχει άνάσως ή άνάμνησις «ήμερών άρχαίων», γεγονότων, τό όποια παρά τās δεκαετηρίδας πού διέρρευσαν και τον βαρύν δδοσρωτήρα του πανδαιμότιος χρόνον, παρημένονν δλόζώντα και δλοκάθαρα στά μέτια μας, και μάς μεταφέρουν μετασώας στά άξέχαστα και πολυαγαπημένα μέρη, όπου έπέρασαν τα πρώτα έτη της ζωής μας. Φυσική έπίσης και δικαιολογημένη ή έπιθυμία μας να συναντήσωμε τούς συντρόφους της νεαρής ηλικίας και να άνταλλάξωμε και άναθερμάνωμε τās άναμνήσεις μας. Νοσταλγίαν άσίγητον άποπνέει και ή προς έμέ γλαφυρά έπιστολή σου, ίδούσα τό φως στο «Βήμα» της Εξέλιξης Λόγους. Γεμάτη λεπτά και εδγνή αιδήματα φίλιας και συμπαθίας, με μετέφερε νοσώας στά έτη των σπουδών μας στο Φροντιστήριον, στα χρόνια της χρονης νεότητος, της άμεριμνησίας και χαράς, πού τρέφονται με δνειρα άνεκπλήρωτα και έλπίδες φροδδες. Πίσω στην αγαπημένη και άξέχαστη Πατρίδα, της οποίας και μόνον τό δνομα συγκινεί και ένθουσιάζει. Στήν σειρά της συναρπαστικής άρηγήσεώς σου για την έκδρομή στην Τούλα της Αύλιανας, έχασες ν' άναφθής το τραγούδι πού αιογοτραγουδούσαμε έμεις άκοιλουθόντες έξ άποστάσεως τούς σεβαστούς προεσβάτας. Σου τό υπενθυμίζω: «Αιγιόδοπον βόσκειται, θυρί' [άτο - κλώσκειται. Κι' έγώ τινά' αγαπώ, το |τραπολόδ' ζωόσκειται».

Τό διι φαινόμενα διαφρονούτες έπι-θέματος λογογραφικόν δέν σημαίνει διι μάς έπιλειπεν ή μήμη ούτε ή προσεκτική και άντιναιμενική έρευνα για ζήτήματα ιστορίας ή λογογραφίας τού Πόντου και ιδιαίτερα της Χαλδίας. Τού ναντίον άποδεικνύει την προσ-

Ο ΚΑΡΥΔΑΣ

Υπό του κ. Π. Μελανοφρύδου

Κάθε χωριό είχε τούς τύπους του: άσιεύους, χωρατατζήδες, τεγατολόγους, φαπλατζήδες, άφελείς, γλεντζέδες κ.τ.λ. και οι κάτοικοι έπανελάμβαναν στίς σνγκεντιρώσεις και διασκεδάσεις τα άνέκδοτά των, πού προκαλούσαν θυμαδίαν και γέλωτας. Όλοι οι χωρικοί συνηγορίζονσ' αυτό τό ζήτημα και προσπαθούσαν να προβάλλον τ' άδικά τους άστιά και τούς τύπους του χωριού των.

Έχω γράψει στο Άρχείον του Πόντου και τ' άποτυπιακά περιοδικά πλείστα δοσά άνέκδοτα πού διασκεδάσαν τούς παππούδες μας και σήμερα άκόμα άναφέρονται συχνά και προκαλούν άβιαστον γέλωτα, πλείστοι δέ δσοι πατριώται μας έχουν δημοσιεύσει και έξακωλουθούν είσέτι να γράφουν στα περιοδικά μας άνέκδοτα όργατα, γεμάτα χιούμορ, έκφραζόντα με την άφελείαν και τό δηκτικόν πολλάνης πνεύμα των την διάθεσιν του Πόντιου να χαρτολογή άλλα και άστείζόμενος να διδάσκη.

Δέν μπορούσε λοιπόν να άπολειφθί στον τομέα αυτόν, και τό χωριό Σοπολιάντων (Αλεξοπουλιάντων), ένορία της Τσίτης με είκοσι περίπου οικογενείας έλληνικής και δέκα τουρκικής. Ητο ή πατρις των όνομαστών άρχιμεταλλουργών Τσιωπή και Σίρπιλα (οι άπόγονοι των σήμερον φέρουν τό όνομα Κωνσταντινίδαι) και άνέδειξε πολλούς έργολάβους εκ της οικογενείας Παπαδάντων. Έλεγον έλληνικόν, σχολειόν και έκκλησιάν του άποστόλου Θωμά.

Λοιπόν τό χωριό αυτό (κατοικους Σοπολίτες, πληθ. —άνι—λέτ' και Σοπολιών) είχε τύπον τον Καρυδάν, τον όποιον θα μπορούσαμε να παραβίλωμε με τον Κανέρον τον Πούλον, με την διαφοράν διι ό Παύλον ήτο έξυπνότερος, σοβαρότερος και περισσότερο ένοχλητικός και άπαιτητικός.

Ο Καρυδάς ήτο κίσησ και ζένιτιέτο στην Άγυρταν και Κασορέαν. Εκεί γνώρισεμια γυναίκα, την στεφανώθηκε και την έφερε στο χωριό του. Αλλά αυτός είχε ήδη και πρώτην γυναίκα στο χωριό, επίσης στεφανωμένη. Έτσι εδρεθή ό Καρυδάς δίγαμος και οι δύο γυναίκες φαίνεσαι συνεβιάσθησαν και συνέζων με αυτόν άρμονικά. Πρωτότυπο και πρωτοφανές στο χωριό μας, αλλά για τον Καρυδάν εύκολο. Η πρότιμής του όμως φαίνεται διι ήτο ή δευτέρα, ή Κασορη έπας την έλεγε και την όποιαν θωροδούσαν ως πολιτισμένην και έξελογμένην και συνεπώς ή πρώτη «χορμίσησα» την όποιαν ήείχετο.

Αφελής, μάλλον κοινοπονήγρος, ψευδός, λυράρης της κακής όρας, στα πανηγύρια έπιαινε την λύραν του και πήγαινε να μαζέψη κανένα χαρτζήλικι. Έγνωσται διι κανείς δέν του έπιλησάζει για να χορμάη με τις παραφωνίες του και τό άσυνάρτητα τραγούδια του, αλλά όι γνωστοί του έδωσαν καμμά δέκαρά δχι για να παίζη τα άνοστα γερασονίσματα του, αλλά να σταματήση. Τα παιδια όμως εδρισκαν εδχαρίστηση στα κομμάτα τακίσηματά του. Αγαπούσε τό ποτό και εδχαρίστας κατέβαζε τ' αποτήρια, δταν εδρισκεν εδκαρία. Στήν όμίλιαν του επεϋδίζε και ήτο δύσκολον να καταλάβης τί ήθελε να πη. Σε κάθε φράση επανελάμβανε στερεοτύπως «νόσατα» μίαν λέξιν άγνωστον, πού φαίνεται διι έσήμεαν «καταλαβαίνεις, ξαίρεις» ή κάτι παρόμοιον. Η Αίσωση, νόσατα, πολλά άγαπά σε και πάντα λέει με, νόσατα, πότε θα έρχεσαι σ' όπιστ' Για να κολυκίσση κανένα έλεγε «δού, νόσατα, πολλά βαθνός είσαι (γχαμματιαμένος). Όταν έπαιρνε την λόρα του και έβγαινε στα δώματα να Συνέχεια εις την 4ην σελίδα

ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

ΝΑ ΜΗ ΒΡΩΜΙΖ' Ο ΤΟΠΟΝ...

Τοῦ Λάμπου

Ὁ θεῖον ὁ Στέφανον, δου-
λευτάς ἀνθρώπος καί πολλα
μασαριάνος καί ἐσοιμόλογο

καί γελοῦνε. Ὁ Στέφανον εἶπ'
ὀπίσ' ἰκ' ἐκλόστεν καί νῆ τιδέν
εἶπεν.

Σίτια θά εἴβαιναν ἀπὸ
χωρίον, ἐρχοῦντο ἀποκάθεν
κιάν' καβαλ' αἰσμένους σὸ λασού-

— Χαίρ' ὄλων Στέφανε, νῆ
ἐπαθετεν; Πού πᾶτεν καί τρέ-
χεταιν ἀέτ' ἀμιον παλαλοῖ, σὸ

Ὁ Στέφανον πα καιρὸν κί
χάν', δι' ἀτον τὴν ἀπάντησιν:

— Ἐσὺ πα κί ἐγοικόνον 'Α-
πόστολε; Ἐτοπλέσα σὸ βρά-
δον ἀπὸν τὰ κόπρια τῆ χωρῆ'

Ὁ Τεμριζῆς ἐγοικίεν τὴν
δουλείαν καί λέει ἀτον:

— Ἀέτ' ἀν' ἐν' Στέφανε τρέ-
ξον· τρέξον νὰ μὴ βρωμίζ' ὁ
τόπον.

ΞΕΡΟΝ ΚΛΑΔΙΝ ΚΙ ΖΟΥΛΙΕΤΑΙ

Τοῦ κ. Γ. Θ. Κανδηλάπτου (Κάνεως)

Ὁ Φόλον ἀσὴν Σάνταν, ἔτον
ἕνας ἔξυπος καί ἐτοιμόλογο
ἀνθρώπος, ἀμια εἶχεν καί ἕναν

Ἡ μάσσα ἡ γυναῖκα τ' νύ
χταν ἡμέραν ἐδοῦλεν καί ἔξε-
νοδοῦλεν καί καιμίαν τὰ δύο
τράας ἕναν κ' ἐποικεν. Ἐτσου-

— Πουλόπο μ', ἔλα ἀποδέβα
τὴν ποτὴν, εἶς καρὶν, παιδία,
δσπῆτ', ἐπαῖρε τὴν ἡλικία σ',

— Πουλόπο μ', ἔλα ἀποδέβα
τὴν ποτὴν, εἶς καρὶν, παιδία,
δσπῆτ', ἐπαῖρε τὴν ἡλικία σ',

— Πουλόπο μ', ἔλα ἀποδέβα
τὴν ποτὴν, εἶς καρὶν, παιδία,
δσπῆτ', ἐπαῖρε τὴν ἡλικία σ',

ΑΣΟΥ ΠΑΡΑΘΟΝΣ ΤΑ ΕΡΓΑΤΑ

Τοῦ κ. Γεωργ. Πηλεῖδη (Ν. Σάντα—Κιλκίς)

Τῆ Γολιδόσ ὁ Κωνσταντῆ
νον ἐπῆγεν ἕναν βράδον σὸν
Πάροδον καί λέει ἀτον:

— Πασσά Γιώρ', θέλω νὰ
ἐφτάμε ἕναν συγγενεῖαν μετ'
ἐσέν. Τὴν θεγατέρα σ' τὴν 'Ε-

ΑΠΟ ΠΟΘΕΝ ΘΑ ΚΡΑΤΗ Ο ΜΩΧΑΜΕΤ'Σ

Τοῦ κ. Στάθη Ἀθανασιάδη (Καστανιά—Βεροῖας)

Σὰ θοτερά τ' ἄσμεμα τὰ
χρόνια ὁ Σισμάντ' ὁ Γιωρῆ-
κας ἐποικεν ταχτιλοῦκ' σὸ Με-

Ἐναν ἡμέραν οἶτια εἶδ' ἐ-
διάσκειν ἀτον ὁ Τοῦροκ' κί
ὁ Γιωρῆκας ἐζουλοῦντον καί

ΤΑ ΧΑΨΙΑ ΜΟΝΑΧΑ Κ' ΕΒΓΑΙΝ'ΝΕ

Τοῦ κ. Μιλτ. Νυμφοπούλου

Τὸν Ἰσχανέτεν τὴ Παρμα-
ξοῦτ' τὸν Ἀπόστολον ὁ Κο-
σμῆς ὁ Σπυράντης ὁ γιατρον

— Καλῶς ὤρισες πασά Ἀπό-
στολε, νῆ ἐφτάγνε σὴν Τραπε-
ζοῦνταν; Ἐβγαίννε χαψία;

Ὁ Παρόδον πα κλόσκειται
καί σοβαρά-σοβαρά λέει τὸν
Κωνσταντῆνον:

— Νέπερ, ἀν θέλ'τς νὰ
ἐβγάλ'τς τὸ καλὸν ἀπ' ἐμὲν
καί βάλ'τς ἀπὸ σ' ἐσέν, ἀχά

Πέ, μὴ φοῦσαι, ἐγὼ ἀδακὰ
εἶμαι.

— Ἀτότε ὁ Γιωρῆκας ἐπεφόβ'
σεν καί εἶπεν:

— Ἐμὲν ὁ ποπᾶς ὄνταν ἐβά-
πτισε με, ἐκράτουν ἀπὸ κιφάλ'
καί ἐσέγγεν με σὸ νερόν. Γιὰ

— Ἐμὲν ὁ ποπᾶς ὄνταν ἐβά-
πτισε με, ἐκράτουν ἀπὸ κιφάλ'
καί ἐσέγγεν με σὸ νερόν. Γιὰ

— Ἐμὲν ὁ ποπᾶς ὄνταν ἐβά-
πτισε με, ἐκράτουν ἀπὸ κιφάλ'
καί ἐσέγγεν με σὸ νερόν. Γιὰ

— Ἐμὲν ὁ ποπᾶς ὄνταν ἐβά-
πτισε με, ἐκράτουν ἀπὸ κιφάλ'
καί ἐσέγγεν με σὸ νερόν. Γιὰ

— Ἐμὲν ὁ ποπᾶς ὄνταν ἐβά-
πτισε με, ἐκράτουν ἀπὸ κιφάλ'
καί ἐσέγγεν με σὸ νερόν. Γιὰ

Ο ΠΟΤΟΝΣ ΚΑΙ Ο ΜΕΡΚΟΥΡΤ'Σ

Τοῦ κ. Γ. Θ. Κ.

Δύο νομάτ' Καρμανλήδες
ποῦ τὸν ἕναν ἔλεγαν Ποτός'
καί τὸν ἄλλον Μερκούρ', ἐπῆ-

Ἐκεῖ ποῦ ἐπροσεύχονταν
ἐκ' σ' ἄν τὸν ψάλτεν π' ἔλεεν:
«Ἀνατολή ἀνατολῶν καί τοὺς

ΑΛΛΟΜΙΑΝ ΑΣ ΑΠΟΘΑΝ' ΚΑΛΑ...

Τοῦ κ. Γ. Κ. Χατζοπούλου (Πλατανιά—Δράμας)

Μίαν ἔτον εἷνας ποπᾶς καί
εἶπ' ἡρώματα κ' ἔξερν. Ὅν-
τας ἐπαθάν' ἄν οἱ ἀνθρώπ'

Μίαν, δύο, οἱ χωρετ' ἐπέβαν
σὸ βοῦτ'· βοῦτ'. Σ' ἄλλα τὰ χω-
ρία οἱ ἀνθρώπ' ἐμπαίν' νῆ ἀπέσ'

Ἐναν ἡμέραν ἐποικεν εἷνας
τὸν ἀποθαμένον. Ἐσέγγαν ἀτον
ἀπέσ' σὸ σαντούκ' καί κλαψι-

Ἀτότε ὁ Ποτός' ἐκοῦντε-
σεν τὸν Μερκούρ' καί λέει ἀτον:
— Ἐλέπ'ς καί ὁ Χριστόν

Ἐκεῖ ποῦ ἐπροσεύχονταν
ἐκ' σ' ἄν τὸν ψάλτεν π' ἔλεεν:
«Ἀνατολή ἀνατολῶν καί τοὺς

Ἐκεῖ ποῦ ἐπροσεύχονταν
ἐκ' σ' ἄν τὸν ψάλτεν π' ἔλεεν:
«Ἀνατολή ἀνατολῶν καί τοὺς

Ἐκεῖ ποῦ ἐπροσεύχονταν
ἐκ' σ' ἄν τὸν ψάλτεν π' ἔλεεν:
«Ἀνατολή ἀνατολῶν καί τοὺς

Ἐκεῖ ποῦ ἐπροσεύχονταν
ἐκ' σ' ἄν τὸν ψάλτεν π' ἔλεεν:
«Ἀνατολή ἀνατολῶν καί τοὺς

ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΞΕΜΕ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΑΓΟΝΙΣΤΑΣ ΤΗΣ ΠΟΝΤΙΑΚΗΣ ΙΔΕΑΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 3ης σελίδος)
ἐκδηλώσεως ἐκικοροῦσαντες τὴν
ἀπόφασιν τοῦ Διοικ. Συμβου-

Ἡ πρότῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ Διοικ.
Συμβουλίου ἀπέφερε τὸ ποσὸν
τῶν 21.000 δραχ.

Με αὐτὸ τὸ μικρὸν κεφάλαιον
κατ' ἀρχὰς ἐκκίνησεν ἡ Ἐνω-
σις διὰ τὸν μεγάλον ἀντικειμενι-

Τὸ πῶς καί με ποῖον τρό-
πον καθήρμοσε μέσα εἰς τὰ
διαρροῦσαντα πέντε ἐπόμενα ἔτη

δραχημῶν, εἰναικίτι ποῦ συγκρι-
νόμενον με τὰς πολὺ περιορι-
σιμένας οικονομικάς μας δυνα-

Ἐπανέροχομαι ὁμως πάλι εἰς
τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἀνεκίνησα
μόνος. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ εἰς τὸ

ΠΟΝΤΙΑΚΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

Ο ΓΕΡΟΣ

- 1. Τ' ὄνομα μ' ἐξέγγαν γέρο,
κί νῆ ἀνοῦκα μ' ἀποφάγω
Γέρο λέγ' νῆ τὰ παιδία μ'
καί κούράγεται ἡ καρδιά μ'.
2. Γέρο λέγ' νῆ με οἱ ἐβ'
καί ἡ ψὴ μ' πᾶει νὰ βραῖν'.
Γέρο δέβα, γέρο ἔλα,
ἂν θέλ'ς κλάρον, ἂν θέλ'ς γέλα.
3. Κακὰ εἰν' τὰ γερατέια
καί κακὰ ἔξ' νῆ σημεῖα.
Τὰ μαλλιά ἀσπέρα χιόνια,
τὸ πορμὶν γομῶτον πόνια.
4. Τὰ κατσίκα μ' ἐσοφρωῶθαν,
τὰ μερῆτα μ' ἐδολλῶσαν.
Ἄλλο κ' ἐκ' σ' ἀνῆ μ'
κί ὄλον τρέξ' νῆ τὰ μυτία μ'.
5. Τὰ δοντόπια μ' ἐτελέθαν,
τὰ κερῆτα μ' ἐδουλοῶσαν.
Ἐκαμτοῦρσαν τ' ὄμια μ'
καί ἐσῶρθεν ἡ κοιλία μ'.
6. Τὰ μεσόπια μ' ἐζαρωῶθαν,
τὰ σπουδῆτα μ' ἐγυμνώσαν.
Τὰ χερῶτα μ' ζουτροῦρίζ' νῆ,
τὰ ποδῆτα μ' κεντελίζ' νῆ.
7. Τὰ πνεμόνια μ' κί δουλεῖ' νῆ,
τὰ ἀνάσα μ' ἐνεκαλεῖ' νῆ.
Τὸ καρδῶπο μ' ἐσυγκάσταν
καί τὸ ψόβο μ' ἐβαριῶσαν.
8. Κί ὄμια μ' ὄμια μ' ἐμαράθαν
καί ἐνάμην ὄμια ἔχᾶσαν.

- Ἐρθεν ὄρα μ' ν' ἀποθάνω
καί νῆ ἐπέμ' νῆ νῆ γάνω.
9. Ἐρθεν ὄρα μ' νὰ κοινοῦμαι
καί καμμίαν νῆ μὴ σ' κοῦμαι
Ἐρθεν ὄρα μ' νὰ ζαπλοῦμαι,
κροῦν' σὸ νὸ μ' καί παλαλοῦμαι.
10. Θὰ ταράγουναι σὸ χῶμαν
καί ἀπὸ θὰ ἔχω στρωμάν.
Κί ἀπ' ἀπὸ θὰ τρώγω πίνω,
ὄς νῆ γινοῦμαι ἀπ' ἐκεῖνο.
11. Ἐν' ἄλλοι, ν' ἄλλοι ἐμένα,
γιὰ τ' ἐμὲν ὄμια χαρμένα.
Κροῦν' σὸ νὸ μ' τὰ περασμένα,
ντὸ χρονοῦκα ἐντοχισμένα.
12. Ἐμ' νῆ ἀτότε ἕνας λεβέντης
νοικοκύρ'τ' καλὸς κί ἀφέντης.
Ἐμ' νῆ ἀτότε παλληκῆρον
κί ἀτόρα, ὄπ' ἔξερν τουβῆρον.
13. Οἱ ἐρώταναν τὴν ὄγρια μ'
καί ἐθέλ'ναν τὴν φίλια μ'.
Τ' ἀνούτσα μ' μ' ἔδ' γ' νῆ παρ' νῆ,
ἕναν πρᾶγμαν καλὰ ἔξερ' νῆ.
14. Ντὸ καεῖς ἀν' κ' ἔξ' συμφῆρον
τοῖ τερῆ τὸν μαῦρον γέρον.
Σὸ κατόιν ἀπ' κί τερῆνε
Περσιπαίζ' νῆ καί περοῦνε.
15. Ἐγὼ ἔξ' νῆ καί θὰ πάγω,
ἦνταν ἐπτάγ' νῆ ἄλλ' ὄ ἐπτάγ' ὄ.
Ἄν τ' ἐτέλεθ' νῆ τὰ χρόνια μ',
θὰ τελεινταν καί τὰ πόνια μ'.
† ΚΩΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Σ. Σ. Τὸ παραπάνω ποντιακὸ ποίημα εἶναι τοῦ ἀσημῆστου
Κων. Παπαδοπούλου, ἐργολάβου, τὸ ὁποῖον διέσωσε ὁ θιασώτης
τῆς Ποντιακῆς Λαογραφίας κ. Ἀριστοτέλης Πλακιάδης, ἐκ Δρά-
μας καί τὸ ὁποῖον μᾶς ἀπεστάλη διὰ τοῦ πολυτίμου συνεργάτου
μας κ. Γ. Θ. Κανδηλάπτου (Κάνεως).

ΠΟΝΤΙΑΚΟ ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑ

ΠΩΣ ΕΓΕΝΤΟΝ ΤΣΙΓΓΙΑΝΟΣ Ο ΚΩΣΤΗΣ Ο ΜΑΛΤΑΣ

Τοῦ κ. Κυριάκου Καζαντζίδου (Καβάλα)

Τὰ χρόνια ντὸ ἐστελναν ἐξο-
ρίαν τὰ ρωμέικα παιδία ἀπὸν
σ' ἔρξερουμ' μετ' ἔκτεινους;
ἐντάμην ἐπῆγεν καί ὁ Κώστης

Στεναχωρημένος ὄπως ἔτον
πᾶει νὰ ἐμπαίν' σ' ἕναν μαγα-
ζίν' νὰ ἄγορᾷ τσιγάρα. Ἀπ'

Κόστια ποῦ πᾶ; Ὁ Κώστης
ἐχπορᾶν καί ἐπέμνεν καί ἐπε-
κεῖ λέει τὴν τσιγγιανέσσαν:

Με τὰ τσιγγιανέσσαν καί τὰ λα-
λιάς τῆ τσιγγιανέσσαν ἐσιμωσαν
τὸ πολιτεῖα. Ἀτότε ὁ Κώστης

Ἐπῆγεν ἀτον καί ἐπῆ-
γεν σὰ κᾶτ' χαλασμένα ὄσπια
ἀπᾶ ἀπέτ'. Ἡ βεραγῆ ἔτον

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐπῆκε παρὶ τὸν Κώστην
ἀπὸν γέρο' καί κατεβάζ' ἀτον
ἀρᾶ σ' ἕναν μαντριν' ἀπέσ',

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

νὰ ἐφτάη κί ἔξο'. Νουνηχτά
σὺρ' ὄλον τὴν ἡμέραν τὸ χαί-
βαν ἀπ' ὄπια' ἀπ' καί γυρο-

Σὸν βράδον ἀπὸν ὁ Κώστης
νεγκασιμένους — σκοτωμένους,
ἐβαλεν σὸν νοῦν ἀπ' ν' ἀφίπ'

Ἐνοῦντεσεν καί ἐποικεν ἀτο.
Ἄμιον ντὸ ἐσοκτείνεσεν ἕθρον
τὴν εὐκαιρίαν καί σ' ἕναν πα-

Σὸ δρόμον ἐρώτανεν καί
κάποιος εἶπεν ἀτον πῶς ὁ Γιορ-
δανᾶνης τοῦ Τσουπογιάν' ἔχει

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ἐκεῖνο τὸ βράδον ἔμιαν ἐκεῖ.
Τὸ μορὸν πα ὄλον τὴν νύχταν
ἐβράκιζεν καί ἐκλαεν, τιρλοῦκ'

Ο ΚΑΡΥΔΑΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 3ης Σελίδος)
νὰ διασκηδῶσαν με τὰ γε-
ροῦντ' ἀνδρας ἡ γυναι-

ΕΥΛΑΒΗ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

† Θ. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ

Συνέχεια εκ της 1ης Σελίδος... Έκει πρέπει να απευθυνώμεθα και απ' έκει να εμπνεύμεθα...

κυριότητα. Τόσο θα θεά είναι η πίστις του στα περριμένα της φυλής!

Ωνετροπολούσε να ιδρύση στον Πόντο ένα κομμάτι της Ελλάδος. Καί άποτυγχάνει. Γιατί να μην δημιουργήση στην Ελλάδα το όμοιομα του Πόντου; Πρέπει με κάθε τρόπο να περισυλλεγούν και να διασωθούν τα λείψανα...

Αλλ' έκεινο, που άντι κατανοήσεως, σάθηκε άφορμή δυσάρεστης παρεξηγήσεως, που έπληγωσε καιρία το έθνικόν του φιλότιμο, είναι η σάσις του μετά τον πόλεμο...

Δέν είναι άλλωστε η πρώτη φορά, που παίζει τον ρόλον αυτόν. Πολιάότερον πιστεύουν στην άναγκη της έννικης ενότητος, άδιαφορεί για αξιώματα και ύπουγγήματα...

Οι μεγάλες άρετες του ως πολιτικοκοινωνικού και έθνικου παράγοντος και ίδια ή υποδειλματική έντιμότης και άνιδιότηλειά του...

Αυτήν τη φεγγοδόλα τροχιά διέγραψε στο στερέωμα του Έλληνισμού, άνιυράτου και έλευθέρου, ο Θεοφύλακτος...

Η ΕΛΛΗΝΟΔΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΑΒΑΛΑΣ

Στο φύλλο του Αύγουστου έ. έ. δ. κ. Ν. Σωματαρίδης, στο πλούσιο και πλήρη από στοχασμούς και κρίσεις πόνημά του γύρω απ' τον «Σέρα χορό» θίγει άβασάνιστα και την έλλανόδικη έπιτροπή του Φεστιβαλ Καβάλας στην βράβευσή των χορευτικών συγκροτημάτων που πήραν μέρος στον διαγωνισμό.

ΝΕΙΑΤΑ», στην ζωνάνια και τον πηγαίο καλίμο, στην διάταξη των Φοιτητών του «Όικου Άπόρου Φοιτητού» της Εδξ. Λέσχης Θεσ|νίκης.

Η ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΤΙΜΑ ΤΟΝ ΙΔΡΥΤΗΝ ΤΗΣ ΑΙΜΙΝΗΣΤΟΝ ΘΕΟΦ. ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΝ

Το Διοικητικόν Συμβούλιον της Εδξείνου Λέσχης Θεσσαλονίκης εις την τελευταίαν αυτου συνεδρίασην έλαβεν τας κάτωθι άποφάσεις προς τιμήν της μνήμης του ιδρυτου της Λέσχης και έπιτιμου Προέδρου αυτής άειμνήστου Θεοφ. Θεοφύλακτου.

“ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ”, ΕΝΑ ΦΙΛΩΧΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΜΙΑ ΚΟΛΟΣΣΙΑΙΑ ΠΡΟΣΠΙΘΕΙΑ

(Συνέχεια εκ της 1ης Σελίδος) σμου, Ποδηλατικό, είναι τιμήματα άνεργά με δεκάδες άθλητά, είναι μια πραγματικότητα που χρόνια τώρα άπασχολούσε την σκέψη μας.

άνδρειωμένου Απόλλωνος και ένός Δήμου 40 χιλιάδων κατοίκων. Από πλευράς ειδικών προπονητών, το Δ. Σ. του Απόλλωνος διά πρώτην φοράν, και δη άμέσως μετά την στελέχωση των διαφόρων τμημάτων του, έχει προβή εις την στελέχωση και προπονητών των τμημάτων τούτου, άπασχολομένων σήμεραν έμισθως πέντε προπονητών.

προς την μνήμη του και προς τις έπερχόμενες γενεές και θα την κλείσωμε με μια περικοπή από την έπιμνημόσυνο δηιλία του στο Παμμποντιακό Μνημόσυνο της Δράμας του 1928:

Το έτελεσθησόμενον έργον, ως εκ του προσορισμού του, δικαιοται να αξιώση την άμεριστον κρατικήν και ευρύτεραν κοινωνικήν συμπαραστάσις.

ΝΕΑ ΦΙΛΟΠΟΝΤΙΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ Β.ΕΛΛΑΔΟΣ Κ. ΑΥΓ. ΘΕΟΛΟΓΙΤΟΥ

Το βράδυ της 7ης Σεπτεμβρίου εμφανίστηκε με μεγάλη έπιτυχία το Ποντιακό Χορευτικό Συγκρότημα στον χώρο της Διεθ. Έκθέσεως Θεσ|νίκης όπου εκάλυψε όλο το καλλιτεχνικό πρόγραμμα της βραδυάς.

μένο πλήθος συνεχώς χειροκροτούσε την επί της σκηνής ποντιακή λεβεντιά. Χάριν μάλιστα του κ. Υπουργού, ξαναχορεύτηκε στο τέλος ο πυρρίχιος χορός.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΡΓΩΝ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΓΛΥΠΤΩΝ ΔΥΟ ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΙΔΙΟΦΥΤΩΝ

Το πρωί της Κυριακής 17 τρέχοντος, και ώραν 11 π. μ. τελέσθησαν παρουσίε άρκετού κόσμου τα προγραμματισθέντα, στην μεγάλη αίθουσα της Εδξείνου Λέσχης, έγκαινία της Έκθέσεως Ζωγραφικής και Γλυπτών των εκ του χωρίου Καταχή καλλιτεχνών Σταύρου και Εδθνίου Καλεβρά, όπο την παρουσίαση της κορυφαίας Οργανώσεως των Ποντίων Βορείου Ελλάδος.

εις τον σημαντικόν αυτόν κλάδον των καλών τεχνών, διά να μάς παρουσιάσουν σήμεραν τα καλλιτεχνικά των δημιουργήματα.

Πρώτος εκ μέσους της Λέσχης μίλησε ο αντιπρόεδρος κ. Στέλιος Μουζενίδης του όποίου η σύντομος αλλά ένπνευσμένη εισήγησις εις το έννεμα των έγκαινίων έχει ούτω:

Το Διοικ. Συμβούλιον της Εδξείνου Λέσχης κίμνει δι' έμου έκκλησην εις τα πατριωτικά και φιλοπροδόδα αισθήματα όλων των συμπατριωτών και φίλων δια την ήθικην και ύλικήν συμπαραστάσην των.

Είς το πρόσωπον δύο ξαιρέτων αυτοδιδάκτων συμπατριωτών μας καλλιτεχνών έκδηλώναται η ζωγραφική και η γλυπτική, του πατρός Σταύρου Καλεβρά διά την πρώτην και του υιού Εδθνίου Καλεβρά διά τα γλυπτά, τα όποια κατά κοινήν άμολογίαν των ειδικών είναι άριστουργήματα τέχνης και ότι ο δημιουργός των άποτελεεί έντως καλλιτεχνικήν ιδιοφυίαν.

Το έμφυτον και πηγαίον καλλιτεχνικόν ταλέντο των εκ της άγροτικής περιοχής των Πιερίων και εκ του χωρίου Καταχή καταγομένον συμπατριωτών μας, έκδηλώνεται εις την σύλληψιν και έκτέλεσιν των προβαλλόμενων θεμάτων εις την σημερινήν έγκαινιάζομενην έκθεσιν των έργων ζωγραφικής και γλυπτών, που με την ζωντανία των εις χρώματα και γραμμάς δίδουν πλήρη και σαφή την άναπαράστασιν των.

και θα είναι, θετική και σημαντική η ένίσχυσις των Ποντίων και των Ποντιακών Οργανώσεων δλοκλήρου της Ελλάδος, εις την πράγματι τιτάμενον προσπάθειαν την όποιαν άνάλαβη η Διοικήσις του Απόλλωνος.

Τον διακεκριμένον έπιστήμονα ιατρόν και συμπατριώτην μας κ. Ισακίω Βαρεϊάδην, υικροβιολόγον — λυσίατρον, Διευθυντήν Λυσιατρείου Θεσσαλονίκης, έτίμησεν όλος ιδιαιτέρας η Γαλλική Κυβέρνησις άνομάσασα αυτόν Ιππόσιον του Ταγί του της Δημοσίας Υγειας.